

Fo.remissvar@regeringskansliet.se
Fo.rs.remissvar@regeringskansliet.se

Remissyttrande över utredningen om kommuners och regioners grundläggande beredskap inför kris och krig

Er ref: Fö 2024/01668

Svensk Handel som är en bransch- och arbetsgivarorganisation för små och stora företag inom parti-, detalj- och e-handeln med cirka 260 000 medarbetare får med anledning av remissen anförda följande:

Allmänna synpunkter

Svensk Handel vill härmed inkomma med synpunkter på betänkandet *Kommuners och regioners grundläggande beredskap inför kris och krig* (SOU 2024:65).

Svensk Handel företräder såväl livsmedelsbutiker som sällanköps- och partihandel. Handeln spelar en central roll i samhällets beredskap, inte minst genom att säkerställa tillgången till livsmedel, mediciner och andra nödvändiga varor. Vårt remissvar tar avstamp i de delar av utredningen som är av relevans för vår näring och våra medlemsföretag. Vi avstår från att kommentera övriga delar av utredningen.

Handeln är en bransch som är beroende av flöden snarare än stora lager. För att handeln ska fungera, även i krissituationer, förutsätts tillgång till el, it och transportinfrastruktur. Om handeln förutsätts stötta utbyggnaden av samhällets beredskap krävs tydliga riktlinjer för förväntningarna, liksom konkurrensneutralitet som en viktig parameter i beslutsfattandet. Dessutom fordras adekvat ersättning till handelns aktörer för det fall att åtgärder krävs som ligger utanför ramen för ordinarie verksamhet.

Med det sagt är handeln också en flexibel bransch som har en stor vilja och ambition att stötta det offentliga i detta viktiga arbete. Därför välkomnar Svensk Handel den övergripande ambitionen i utredningen, att öka kommuners och regioners förmåga i händelse av kris eller krig för att stärka Sveriges samlade beredskap, men vill samtidigt framföra några centrala synpunkter och förslag utifrån handelns perspektiv.

Synpunkter på utredningens förslag

I utredningen föreslås kommuner och regioner ha en ändamålsenlig och likvärdig förmåga att upprätthålla sina författningensliga samhällsviktiga verksamheter under fredstida krissituationer och höjd beredskap. Denna förmåga innefattar att under cirka två veckor kunna upprätthålla sina måltidsverksamheter för skolverksamheter med mera. Detta utökade krav på kommuner och regioner lämnar en del frågor obesvarade gällande hur detta ska ske i praktiken. Kommuner som redan före utredningen presenterats vidtagit åtgärder för att öka sin robusthet har löst frågan genom att driva centrallager i egen regi. Andra kommuner har valt att outsourca uppdraget till privata aktörer, vilka till stor omfattning är Svensk Handels medlemsföretag inom parti- och dagligvaruhandel. Vi ser en oro hos medlemsföretagen för att kommuner och regioner agerar väldigt olika på detta nya uppdrag och efterfrågar därför en större, nationell, samordning för att skapa enhetlighet i tillämpningen av utredningens förslag, liksom ytterligare vägledning till kommuner och regioner. En rimlig ordning vore att snarare än kommunal nivå lägga kraven på regional nivå som lägst, för att skapa större möjligheter till samordning och därav följande synergier och skalfördelar.

Det saknas i utredningen en adekvat konsekvensanalys om hur de nya krav som ställs kommer att påverka offentliga upphandlingars kommande utformning, och även de företag som redan har avtal med offentliga aktörer. En frågeställning som utredningen hade behövt ta hänsyn till är om framtida krav vid upphandling kan komma att öka förväntningar på den privata aktörens förmåga att leverera varor och tjänster, för att indirekt vara en del i finansieringen av utredningens förslag.

Vidare behövs ett förtydligande av vilka verksamheter som omfattas av begreppet "samhällskritisk verksamhet" för att näringslivet ska kunna göra en adekvat bedömning av huruvida de påverkas.

I utredningen lyfts på flera ställen hur samverkan ska öka mellan offentliga aktörer med nytt uppdrag till länsstyrelserna att samla in information från kommuner och regioner om den planering och de förberedande åtgärder som vidtas inför fredstida krissituationer och höjd beredskap. Det finns även en uttalad informationsskyldighet från kommunen till statliga myndigheter och allmänheten. Dessvärre utelämnas näringslivet i dessa delar, och skulle med fördel förtydligas då flera av de i utredningen föreslagna åtgärderna kommer att få konsekvenser även för näringslivet. Samordning kan med fördel också ske mellan landets länsstyrelser så att information som går ut från länsstyrelserna till det privata näringslivet blir samordnad och likvärdig.

Liksom utredningen konstaterar måste den samverkan som förväntas fungera under fredstida krissituation eller höjd beredskap byggas upp under fredstida förhållanden för att den ska kunna fungera snabbt och effektivt.

Svensk Handel stödjer intentionerna i förslagen och ser fram emot att bidra i den fortsatta processen. Det är av yttersta vikt att handeln ses som en strategisk partner i Sveriges beredskapsarbete.

SVENSK HANDEL

Henrik Ekelund

Marie Enhörning